

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Izlazi 1., 11. i 21. svakog meseca • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava
u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Račun pošt. šted. 12.943 • Oglasi po ceniku

God. I.

Ljubljana, 21. oktobar 1930.

Broj 26.

Učitelj i Sokolstvo

(iz učiteljskih krugova)

Često puta slušam od drugova učitelja kako se zgražaju nad tim, što je tobože ovaj ili onaj rekao učitelju da će biti premešten, ako se ne prihvati sokolskog rada. Mnogi se stoga obaraju na sokolske jedinice, jer da tobože one intrigiraju i preče učitelju bolji kruh. Uveren sam, da takav odgovor nitko nije dobio sa službeno strane bilo koje jedinice. Kako je pak još uvek mnogo učitelja i učiteljica, koji se ne zanimaju za sokolski rad, više puta sam pomiclao, kako bi ih se prilobilo za to uvišeno delo.

Slobodno i lako mogu da tvrdim, da je većina učiteljstva naših, sokolskih, misli, a među njima je razmerno malo aktivnih radnika. Izgovora je uvek dosta! Osobito se to oseća u većim mestima, gde je više učiteljstva. U mnogim mestima se takođe i to učiteljstvo prihvati rada; ali ipak ima još nekoliko, koji bilo to iz komoditeta, bilo to iz protivnosti, ne prilaze ni blizu Sokola. Razumljivo je, da se ti bune, kad koji učitelj — sokolski radnik — koji je nekoliko godina gubio svoju energiju tamo gde ne postoji sokolsko društvo, dode u mesto, gde može lako da radi i koristi opštiju narodnošću stvari.

Moje misli upućene su pre svega mladom učiteljstvu, koje, na žalost, često puta zaboravlja značenje svog poziva. Koliko samo ima mesta gde nema sokolskog društva, ali ima škole i učitelja te učiteljicu. Tu i tamo takođe nade se dosta preduslova da bi se moglo započeti sa sokolskim radom — barem bi se s decom tu lako moglo vežbati — a nikome to i ne pada na pamet.

Navadam ovo pre prilikama sreza u kojem služujem te sam uveren, da ovakvih sličnih slučajeva ima i drugamo. U ovom pogledu mogu da nam posluže na ugled učitelji mašiborskog i murskog okružja Sokolske župe Maribor, gde se na opšte veselje i zadovoljstvo množe sokolske čete. Te čete većinom, vode učitelje.

Nekoji učitelji uginju se pravom sokolskom radu u vežbaonici time, što u Sokolu saraduju kao posoršni igrači i misle, da su ovim udovoljili svoj Sokolski dužnosti. Ne potcenjujemo nikako taj rad, ali držimo, da je baš učitelji pozvan da u sokolskoj porodici saraduje pre svega kao prednjak-uzgojitelj. Učitelj je upravo onaj, koji najlakše dolazi u doticaj i u vezu sa omladom. Treba samo nekoliko reći deci, malko razgovora sa roditeljima i deca će vežbati. U početku biće sigurno i poteškoća; mnogoča će trebati prečuti, a takođe i s tehničkog gledišta neće ići sve glatko. Zapreke, koje nam čine ljudi, otvarajuju ustrajnošću u radu. Budete li ustrajno radili, imate i uspeha, a uspeh zatvara usta i najjačem protivniku. Poteškoće pak, koje bi nastupile radi nepoznavanja Tyrševoga sistema, ideje, organizacije, istorije itd., syladaćemo time, da se prihvativmo sokolske knjige. Svako župsko i društveno vodstvo doći će nam na ruku.

Oni pak, koji se nalaze u mestima gde postoji sokolsko društvo, neka se ne drže po strani. Nije dovoljno samo biti član i redovito plaćati (ta to je dužnost!), a ne brinuti se za rad u društvu. Prednjački zborovi treba da rigorozno postupaju po pravilima, koja od svakoga člana i članice traže, a koji još nisu navršili 26. godinu, da redovno polaze telovežbu. Od toga ispravljaju samu bolest ili koji zaista važni uzrok, koji u tom slučaju treba navesti načelniku. Ne može tu biti nikakvog izgovora, kao n. pr.

VOJSLAV BOGIĆEVIĆ (Tuzla):

Razgraničenje župa

To je danas jedno od najaktuelijih pitanja našeg Sokolstva, za koje je sokolska javnost pokazala i suviše malo interesovanja, što se najbolje vidi po broju članaka, koji su o tome pitanju izašli u »Sokolskom Glasniku«.

Mogda bi se izmenilo više raznih mišljenja, da je predlagao nove podele, br. dr. Pavlas, izneo detaljno i obrazloženo svoje stanovište.

Nije posve svjedno, da li će biti

izvršena podela na banovinske župe sa okruzima, ili će ostati onakva, kavka je danas. Treba natanko ispitati dobre i loše strane i jedne i druge podele i pribeci onoj, koja pruža najviše garancije da će biti pogodna za napredak Sokolstva. Za državu je od većeg interesa, da Sokolstvo bude dobro organizованo i jako, makar ono imalo i današnje granice, nego li da se izvrši nova podela, a da ona eventualno bu-

de od štete po napredak Sokolstva. Današnja podela na župe ima jedini nedostatak, (ako je to uopšte nedostatak), a taj je, što nije udešena prema banovinama.

Brat dr. Pavlas ističe kao glavni razlog za podelu na banovinske župe: administrativno odterčenje Saveza, decentralizaciju rada, stvaranjem okruža proširenje sokolskih redova, pravedna podela banovinskih potpora i zaštita sokolskih interesa kod administrativne vlasti.

Da je brat dr. Pavlas mesto svih ovih pet razloga u svome obrazloženju istakao samo jedan i rekao, da podelu župa po banovinama zahtevaju viši interes države, ne bi bilo mnogo debate očko tog predloga, nego bi se diskusija razvila jedino u tom pravcu, da se ta podela izvede na jedan najzgodniji način. Ali, brat dr. Pavlas nije to nigde istakao, niti je u njegovom predlogu bilo i spomena o tome, da li bi podela bila zgodna u tehničkom pogledu, jer tehnički momenat treba da u ovom pitanju bude odlučujući!

Cesto puta oni govore: »Kad mi nebi izvršavali svoje dužnosti, nas bi se odmah brisalo, a onima se to gleda kroz prste.« — Zar ne vide ta braća, koja stoje po strani, da svojom pažnivošću čine neprijatnosti takođe i društvenoj upravi, koja ih inače usmeno i pismeno upozorava, ali obično uzalud. Drugima, koji savesno vrše svoje dužnosti, izgleda to tako, kao da bi ovakvu braću društvena uprava štitila.

Ako ne prilaze iz komotnosti, onda nema izgovora. Čovek, koji ne ma volje, nije vredan da bude član Sokola. Možda misle, da bi što izgubili kad bi se približili i kad bi moral stajati pored pomoćnika itd. Gubi samo onaj, koji ne prilazi. Kad bi taj zašao u sokolsku vežbaonicu, našao bi u njoj samo braću, koji će njegovom zvanju iskazivati ono, što mu pripada. Ako bi se pak koji »zabavio« to mu treba lepot rečju razložiti stvar. Tada će ti se pružiti prilika da mu protumačiš sokolsko bratstvo. Tako ćeš pridobiti njihovu naklonost.

Učiti i užgajati je twoja dužnost, učitelju. Stoga, braćo, pustimo sve misli na stranu i primimo se rada. Nisam napisao ovaj članak zato, da bi moguće učiteljstvu odricao zasluge, koje ima na prosvetnom polju. Moje reči namenjene su samo onima, koji još nisu spoznali, gde im je mesto.

Napomena uredništvu: Protiv učitelja, koji ne želi da učestvuje u sokolskom radu i životu, ne možemo da postupamo drugačije, nego da apelujemo na njegovu savest, u kojoj bi morao odjekivati glas njegove velike kulturne misije, koju bi imao da vrši u našem narodu ukazujući mu put u njegovom životu i radu. Tko taj glas ne čuje, toga na to ne može siliti, jer nijedno prisilno delo nije dobro, najmanje pak sokolsko, a koje se očituje u požrtvovnosti i određenju. Te dve vrline u visokoj sumeri resile naročito stariju učiteljsku generaciju, a na strecu imamo takođe i među mladim učiteljstvom po čitavoj državi obilan broj odličnih sokolskih radnika, na koje smo zaista ponosni. I nacionalna ljubav prema radu starih i mladih u stanju je da privede u naše kolo one slabije i plahne, koji će tako ojačati sokolskim krenutim i moći će onda da nam pomognu uzgajati novo nacionalno i državno pokolenje. Ne laćemo se našilja, a odlučno opet uklanjamo svaki zakulisni i protivni rad, pa dolazio ovaj da bilo koje strane. Zidari smo i zidare trebamo i hoćemo! Tko to neće razumeti iz okorelosti i ne preuzima na se odgovornosti za pravilan nacionalni i državljanski uzgoj širokih slojeva naroda, taj takođe u svojem školskom radu ne može da se posveti dušom i srcem, jer nitko ne može omladini dati ono, česa sam nema. U uzgojnog radu škole svih kategorija u našoj nacionalnoj državi nema kompromisa, jer u jednom narodu mora vladati jedan duh!

Kada ne bi bilo tih okruga, banovinska župa ne bi bila uopšte u mogućnosti da radi, jer bi imala i suviše veliki broj društava, pa bi za takav rad morala platiti činovnike, koji bi pozobili jedan veliki deo banovinske pomoći. Iako je rad u Sokolstvu težak i iziskuje razne žrtve, ideja je tako moćna, da će uvek nači dragovoljnih pobornika, i samo takvi ljudi, koji od Sokolstva ništa ne traže, nego Sokolstvu daju, samo na takvim ljudima počiva Sokolstvo. U prvoj tački obrazloženje se veli, da bi podela na banovinske župe omogućila Savezu da se može jači posvetiti idejnom vodstvu. Kako nas istaknu uči za ovih deset godina, ta grana sokolskog rada uvek stoji na mrtvoj tački. Mi smo u pogledu načina rada u prosvetnom pravcu stalno lutali, dok se tome radu na saveznoj skupštini u Kragujevcu nije dalo određeni pravac, ali i posle toga rezultati su bili veoma slabii, skoro nizakovi. Ima tome jedan jedini razlog, a taj je: nesretan izbor prosvetara uopšte.

Ljudi oduševljeni, vredni i predani radu stvaraju iz sitnica, a neradni razaraju i najkrupnija dela, koja su se s mukom godinama stvarala. Podela župa, ma kakva ona bila, neće unačeriti ovaj rad, čiji uspeh ovisi samo od ljudi, koji rukovode prosvetnim radom.

Što se tiče decentralizacije rada, o kojoj predlažeš govoriti da bi nastala novom podelom, izgleda, da je taj izraz obratno upotrebljen, jer se takvom podelom sprovodi koncentracija, koja ni u političkoj podeli naše države nije dala pozitivnih rezultata.

Predlažeš veli, da bi se stvaranjem okruga proširili sokolski redovi. Sokolski redovi će se proširiti samo onda, kad bude dovoljan broj društava i župe treba brisati, ili podeliti na druge susedne župe, a sve neaktivne sokolske funkcionere smeniti, kad sami neće da uvide, da svojom neaktivnošću i neradom samo štete Sokolstvu.

To su sve razlozi, koji govore da slabi uspesi u pojedinim župama nisu posledica današnje podele župa, nego

neaktivnost župske uprave i pojedinih društava.

Ako je ipak već potpuno sazrelo pitanje podele župa po banovinama i hoće se, da granice sokolske teritorije odgovaraju granicama političke podele naše države, onda tu podelu treba izvršiti tako, da ona u najmanju ruku ne bude hrđavo eksperimentisanje, koje donosi štetu od nedoglednih posledica.

Pri današnjem stanju, okruzi su kao administrativno tehničke jedinice nemogući iz prostoga razloga, jer za njihove uprave nema dovoljan broj ljudi i jer bi se uvođenjem ovih okruža u rad izgubilo mnogo truda i vremena. Okruzi su mogući kao čisto tehničke jedinice, a njihovu organizaciju treba prepustiti tehničkom odboru Saveza. Iskustvo je pokazalo, da ti okruzi ni kao tehničke jedinice, nisu pokazali pozitivnih rezultata, te su ostali samo na papiru.

Na osnovu svega, što sam dosad rekao, moguća je podela po banovinama jedino takva, ako se unutar banovinskih granica organizuje prema potrebi izvestan broj župa, svakako nastojeći, da se dosadnje župe zadrže, jer one već imaju izvesnu tradiciju, autoritet i praksu.

Tu novu podelu zamišljam po principu ovako:

Drinska banovina. Po prostornoj veličini je na četvrtom mestu (29.237 km²), a po broju stanovnika na četvrtom mestu (1.400.000). Sarajevo, kao budući centar Sokolstva Drinske banovine, leži posve na jugozapadnoj tački banovinske periferije, radi čega bi kontrakt sa društvima u severnom delu banovine bio naprosti nemoguć. Na toj teritoriji postoje danas tri župe: Sarajevo, Tuzla i Užice. Dovoljne bi bile dve župe i to: Sarajevo i Užice.

Župa Sarajevo zadržala bi od dosadnih društava: Sarajevo, Breza, Fojniča, Goražda, Kakanj, Novo Sarajevo, Pale, Rogatica, Vareš, Visoko, Zenica. Od župe Tuzla primila bi Žavidovići, od Užice: Višegrad, Čačak, Priboj i Užice.

Župa Tuzla zadržala bi dosadanje društva: Tuzla, Kreka, Lukavac, Bujinje, Zvornik, Brčko, Bijeljina, Ugličnik, Janja i Srebrenica. Od župe Beograd dobila bi: Šabac, Valjevo i Loznici, a od župe Osijek: Vinkovce, Šid i Vukovar.

Vrbaska banovina. Po prostornoj veličini dolazi na 7. mesto (20.558 km²), a po broju stanovnika takođe na sedmo (850.000). Danas ima samo župu Banjaluku, koja leži u samom centru banovine, ali bi radi slabih komunikacionih prilika imala težak kontakt sa svim društвama, a naročito onim, koje dobiva od župe Tuzla.

Pošto su ta društva najvećim delom koncentrisana oko Doboja, koji leži na raskrsnicama pruga: Sarajevo, Brod, Tuzla, Teslić i sva društva koje bi Banjaluka dobila od Tuzle u neposrednoj su blizini Doboja, trebalo bi u Doboju organizovati župu, a već radi toga, što Doboje ima i vrsne sokolske funkcioneure (načelnik sadanje župe Tuzla je iz Usore).

Ta bi podela izgledala ovako:

Župa Banjaluka zadržala bi od dosadnih društava: Banjaluka, Bos. Gradiška, B. Krupa, B. Novi, Drvar, Pazin, Dvor, Ljubija rudnik, Mrkonjić grad, Prijedor, Prnjavor.

Župa Doboje obuhvatila bi: Doboje, Teslić, Tešanj, Maglaj, Gračanica, Gračac, Derventa, B. Brod, Modričić i Travnik.

Na taj bi se način sa više uspeha moglo poraditi na proširenju Sokolstva na selu, a za to je naročito u ovim krajevima pogodan teren.

Savsko banovina zauzima prema prostornoj veličini drugo mesto (36.897 km²), a po broju stanovnika prvo mesto (2.320.000). Ona obuhvata uglavno teritorij bivše Hrvatske i Slavonije sa jednim delom zapadne Bosne i Dalmacije. Na svom teritoriju ima danas župe: Zagreb, Sušak-Rijeka, Osijek i Karlovac, koje bi trebale da sem Karlovec i nadalje ostanu.

Dravska banovina zauzima po prostornoj veličini deveto mesto (15.936 km²), a po broju stanovništva šesto (1.040.000). Ona obuhvata teritorij bivše Slovenije, na kojem danas postoje župe Kranj, Ljubljana, Maribor, Celje i Nova mesta. Radi toga što bi ovakvom podelom bio znatno okrenut teritorij župe Novo mesto, ne bi bila potreba da na tom teritoriju bude više od tri župe i to: Ljubljana, Celje i Maribor.

ROSJAVA-FONSIER ◆ DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ◆ BEOGRAD

Primorska banovina zauzima po svojoj prostornoj veličini osmo mesto (19.417 km²), a po broju stanovništva takoder osmo (800.000). Ima danas na svome teritoriju tri župe: Šibenik, Split i Mostar. Iz istih razloga kao i kod župe Novo mesto, dovoljne bilo bi bile za ovu banovinu župe: Split i Mostar.

Dunavska banovina po prostornoj veličini zauzima peto mesto (28.160 km²), a po broju stanovništva drugo (2.100.000). Ima danas četiri župe: Beograd, Kragujevac, Novi Sad i Veliki Bečkerek. Potrebno bi bilo za severni deo da se organizuje još jedna župa i to Sombor ili Subotica.

Moravska banovina zauzima po prostornoj veličini šesto mesto (25.721 km²), a po broju stanovništva peto (1.200.000). Ima na svom teritoriju samo župu Niš, koja je danas brojno najslabija župa i broji tek 373 člana. Niš se nalazi na najjužnijem delu banovine, a vezan je normalnim kolosekom sa Pirotom, Prokupljem, Kraljevom, Cuprijom, Zaječarom. Dakle sa svim delovima banovine. Radi velikog broja stanovnika i velike teritorije potrebna bi bila još jedna župa, na primer u Cupriji, gde postoji Sokolsko društvo od 1906., a u Nišu od 1907. Cuprija je 1928. god. po brojnom stanju članstva bila jača od Niša.

Zetska banovina zauzima po prostornoj veličini treće mesto (32.322 km²), a po broju stanovništva deveto (zadnje) 740.000. Ima danas jednu župu: Cetinje, koje je jedino sa Metkovicom vezano uskim kolosekom, a nalazi se na najjužnijem delu banovine. Saobraćaj je sa severnim i istočnim delom veoma otešan, te bi bilo potrebno osnovati župu u Kosovskoj Mitrovici i Trebinju.

DRAG. M. JOVANOVIĆ (Beograd):

Činimo li sve što treba?

Dajemo mesta članku jednog od naših novijih članova, ali od uvek vatreng pristalice sokolskog pokreta. Iako u svome suđu o kulturno prosvetnoj akciji Sokolstva auktor polazi od formalno pogrešnih pretpostavaka, ipak iskrenost tona i važnost pokrenutog pitanja zaslužuje, da ga iznesemo pred sokolsku javnost i to tim rečima: što konstatujući neobaveštenost auktoru o našem prosvetnom radu, ne smemo zatvoriti oči i uši pred ne baš tako prijatnim istinama o rezultatima tog našeg rada.

To neka nam posluži kao opomena.

Lep, radostan i snažan, bez izlišne skromnosti možemo reći, veličanstven utisak ostavio je kod učesnika i sve doka ovaj naš uspeli svesokolski slet. Siroki polet organizatorske misli, tačnost u izvedenju, svesna, slobodna, ali bezprekorna disciplina učesnika sleteta, najzad očljenje fizičke lepote i snage i idejnog odusevišenja kod nepreglednih sokolskih masa, koje su se slegle u našu prestonicu, sve to stvorilo je izrazitu kompaktну sliku, jedinstvenu po svojoj lepoti i snazi.

Velika smotra sokolskih snaga vanredno je uspela.

Dakako, da smo mi radenci na veliko nijivi gajenja i širenja Sokolstva i radosni i srečni ovim uspehom našeg zajedničkog rada. Položili smo ispit sa odličnim uspehom! Na dobroj smo putu, bogatim plodom urođeno je naš naporan trud.

Pa ipak, baš u toj radosti zadovoljstva i uspeha nameće nam se budna kritička misao. Ona obazriva i zdrava samokritika, koja zove ka sve većoj i široj delatnosti, koja omogućava što potpuniji uspeh, bez koje ne ma pravog napretka.

Baš u ovim trenutcima očiglednih i velikih postignuća na tom našem polju gajenja i širenja sokolskih ideja i Sokolstva nameće nam se pitanje, di li činimo sve što možemo i što treba da se čini u našem odgovornom i velikom poslu?

Da li smo se u podjednakoj i dovoljnoj meri i na pravoj osnovi pobrinuli o duhovnom i fizičkom vaspitanju sokolskog naraštaja? Da li smo u tom pogledu pružili sve, što smo mogli i trebali pružiti?

Po našem skromnom mišljenju sokolska postignuća u ta dva pravca nisu podnjena i harmonična. Svestra posmatranja i ona ozbiljna i opreza samokritika moraju nas dovesti do zaključka, da smo više uspeli u onom drugom pravcu, u pravcu fizičkog vaspitanja masa, dok u pravcu moralno duhovnog napretka nalazimo se u srazmernom odstanku.

Daleko smo od kakvog prigovora, ili pesimizma u pogledu duhovnog ili idejnog nivoa naših naraštajaca. Konstatujemo samo, da naši uspesi u ta

Vardarska banovina zauzima po prostornoj veličini prvo mesto (39.566 km²), a po broju stanovništva treće (1.405.000). Ima danas samo jednu župu: Skoplje. Obzirom na potrebu sokolskog i prosvetnog delovanja naročito u ovim krajevima, bilo bi neophodno potrebno radi podele rada osnovati još župu u Bitolju i Stipu.

Tako po prilici zamišljaju podelu po banovinama, pa bi na taj način Savez imao 26 župa. Ja ne vidim nikakvo olakšanje rada u smanjenju župa, nego obratno. Kaže se, bili bi impozantniji župski sletovi, kad bi župe bile veće. To je na svaki način maskiranje uspeha, za čim mi se smemo težiti. Svaka župa mora izgledati mizerni župski slet jedne župe, koja broji ukupno 373 člana, a i brojni odnos sokolskih predstavnika u pojedinim župama svakako je ispod minimuma prema broju stanovnika. Na primer župa Beograd ima danas 1955 članova, a sama prestočna broji preko 200.000. Pa kad bi tih 1955 sokolskih predstavnika bili u samom Sokolskom društvu Beograd, bilo bi to tek 0,9%, dakle niti 1% ukupnog stanovništva. O tome treba da vode računa same župe, ako im je to uistinu stalno do sokolskog rada. Po većavati župe da se maskira uspeh i brojna snaga, bio bi neoprostiv greh.

U vezi sa svim tim, trebalo bi provesti i reviziju i savezne uprave, pa ako ima kakvih petrefakta ostantrili, a u savezno starešinstvo uzeti samo ljudce, koji rade i koji zauzimaju vidne položaje u svojim župama i na koncu, ako njihove župe pokazuju rezultate u svima pravcima.

Mene interesuje nova podela, radi toga sam žrtvovao nešto od svog slobodnog vremena i napisao sam ovo nekoliko reči, koje su samo moje mišljenje.

JELENKO J. IVANOVIĆ, sudski major (Niš):

Olakšice u pogledu služenja u stalnom kadru za članove Sokola

Davnašnja je bila želja Sokola, da u vojski za vreme svoga služenja stalnog kadra dobiju izvesno skraćenje obaveznog roka službe, ali je ta davnašnja želja ostvarena tek stupanjem na snagu Zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije od 6. decembra 1929. godine, kada je starešina Sokola kraljevine Jugoslavije postao Nj. V. Prestolonaslednik Petar.

U prvom broju službenog vojnog lista za 1930. god. objavljena je uredba o olakšicama u pogledu služenja u kadru za članove Sokola kraljevine Jugoslavije pri njihovom služenju u stalnom kadru imaju sledeće olakšice:

1. Otpuštanje iz kadra i pre otstupljenja iz roka, na koji je po Zakonu o ustrojstvu vojske i mornarice regulovan.

2. Prvenstveno unapredjenje u činove u kadru po ispunjenju i ostalih zakonskih odredaba.

3. Prvenstveno unapredjenje odnosno predlaganje za unapredjenje po ispunjenju i ostalih zakonskih odredaba u činove u rezervi.

4. Dobijanje otsustva radi učešća u soksksim javnim vežbama, utakmicama i sletovima i porez otsustva po čl. 57. Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice.

5. Prvenstveno dobijanje dužeg otsustva previdenog članom 57. Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice, a po ispunjenju i ostalih odredaba posmenutog člana.

Svim ovim vrstama olakšica može se koristiti svaki član Sokola kraljevine Jugoslavije, koji kao vežbač provede u sokolskom društvu, ili sokolskoj četi ne prekidno i najmanje 5 godina, i sa uspehom završi program potrebe pripreme.

U neprekidnih 5 godina računa se i vreme, koje član proveđe u kategoriji naraštaja.

Prema tome, član Sokola kraljevine Jugoslavije, koji želi, da se koristi predvidenim olakšicama za vreme svoga služenja vojske u stalnom kadru, treba:

a) da do dana regrutovanja za službu u stalni kadar proveđe neprekidno pet godina kao vežbač u mame komu sokolskom društvu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije ili sokolskoj četi;

b) da kao vežbač sa uspehom završi program potrebe pripreme.

Izužetno, mladi član Sokola kraljevine Jugoslavije, koji je regrutovan u ovoj 1930. godini, može se koristiti olakšicama navedenim u uredbi o olakšicama u pogledu služenja u kadru pod uslovom:

a) da je do dana regrutovanja za službu u vojski proveo neprekidno tri godine kao član vežbač Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, Hrvatskog Sokolskog Saveza, Jugoslovenske Orlovske Zvezde i Srpskog Sokola »Dušan Silnić».

b) da je u vremenu regrutovanja član Sokola kraljevine Jugoslavije kao vežbač;

c) da proverom u sokolskom društu, u kome se nalazio u vremenu regrutovanja, i proverom u sokolskom društvu, u kome će provesti vreme od dana regrutovanja do dana stupanja u stalni kadar, dokazano, da ima uslove za uživanje olakšica, t. j. ako se dokaze, da je dovoljno sokolski izvežban i vaspitan.

Najvažnija olakšica propisana uredbom, a koja ima ekonomsko privredni značaj, kako za one koji će se njome koristiti, tako i za državu, jeste skraćenje vremena služenja u kadru članovima Sokola kraljevine Jugoslavije, koji ispunjavaju uredbom propisane uslove, t. j. koji do dana regrutovanja provedu u sokolskom društvima ili sokolskim četama neprekidno pet godina kao vežbač i sa uspehom završe program pripreme.

Po pomenutoj uredbi članovi Sokola kraljevine Jugoslavije, koji su po Zakonu o ustrojstvu vojske i mornarice regrutovani na puni rok službe, u stalnom kadru služiće tri meseca manje od odredenog im punog roka službe.

Članovi Sokola, koji ispunje uslove propisane uredbom, a regrutovani su na puni rok službe u kadru, otci će svojim kućama ranije, nego li što će se otpustiti njihovi vršnjaci, koji su s njima istog dana stupili u vojsku na otsluženje punog roka službe u kadru, a nisu Sokoli.

Po uredbi o olakšicama u pogledu služenja u kadru Sokolima, članovi

zadrugari iskoriste skraćeno služenje u kadru, samo ako su Sokoli.

Ostvarenje svoga prava da dobiju skraćeno služenje u kadru postići će Sokoli:

1. što će uprava Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije dostavljati komandantima vojnih okruga spisak regrutovačkih članova Sokola rođenih na teritoriji vojnog okruga, kome se spisak dostavlja najkasnije na 15 dana pre stupanja u kadar regrutovanih Sokola.

2. što će svaki član Sokola kraljevine Jugoslavije, koji smatra da ima prava kao Sokol na skraćeno služenje u kadru, prilikom regrutovanja pokazati regrutnoj komisiji svoju sokolsku legitimaciju sa fotografijom, a regrutna komisija ovu prijavu uneće u prijetbu regrutnog spiska radi sravnjenja ove prijave sa spiskom, koji će uprava Saveza Sokola dostaviti komandantu vojnog okruga.

Druge vrste olakšica u pogledu služenja u kadru članovima Sokola sastoje se u prvenstvenom unapredjenju u činove u kadru i rezervi, po izmenjivanju dana stupanja u kadru, puštanju u redovno stanje na otsustvo, jedna značajna olakšica sastoji se u prvenstvenom dobijanju otsustva.

Po Zakonu o ustrojstvu vojske i mornarice vojnici i mornari na otsluženju roka u stalnom kadru po isteku šest meseci od dana stupanja u kadar, puštanju se u redovno stanje na otsustvo, koje može biti od 15 do 30 dana.

Svaki vojnik ima pravo na ovo otsustvo, koje je određeno čl. 57. Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice, ali kako obično veće grupe vojnika jednovremeno istog dana stupaju u kadar na otsluženje roka, to jednovremeno stiču i pravo da se koriste ovim zakonskim otsustvom, a obzirom da se ne mogu svih, koji su steklili pravo na otsustvo, istovremeno pustiti na otsustvo, jer to ne dozvoljava interes vojne službe, to se puštanje vojnika na ovo zakonsko otsustvo vrši u većim ili manjim grupama — partijama — s toga i ovo otsustvo u praksi je dobito naziv »partijsko otsustvo«.

Po uredbi o olakšicama Sokolima, Sokoli imaju prvenstveno pravo da se koriste ovim partijskim otsustvom.

Pored prvenstvenog prava korišćenja partijskog otsustva, članovima Sokola dano je pravo da, pored partijskog otsustva, mogu dobijati još i otsustvo radi učešća u soksksim javnim vežbama, utakmicama i sletovima.

Na osnovu Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice ovlašćen je g. Ministar vojske i mornarice, da može u interesu štедnje ili iz kojih drugih razloga otpustiti iz kadra izvestan broj vojnika pre otsluženja odredenog im roka službe u kadru, s tim, da se ovi otpušteni vojnici smatraju do dana isteka odredenog im roka službe kao vojnici stalnog kadra na privremenom otsustvu.

Uredbom o olakšicama Sokolima dano je pravo članovima Sokola, da oni prvenstveno budu otpušteni iz kadra na privremenim otpustima, pošto je prethodni zadrugar iskoristio zakonsku povlasticu — skraćeni rok.

Olakšica je lična, ona nije nikako zadružna. Olakšica u pogledu skraćenog služenja u kadru ne utiče na mlađe braće niti na zadrugare. Mladi braća ili zadrugari služe isti onolik rok službe u kadru, koliko bi služili da njihov član zadrugar kao Sokol nije imao olakšicu u skraćenju služenja; mlada braća i zadrugari uživeće iste olakšice skraćenog služenja roka, kao što je stvarno, mladi zadrugar isluženog člana Sokola, ako bi po zakonu imao prava na skraćeni rok službe u kadru, morao bi služiti puni rok službe, pošto je prethodni zadrugar iskoristio zakonsku povlasticu — skraćeni rok.

Prema napred navedenome vidi se, da je Sokolima u vojski dano dosta olakšica, jer se uredbodavac nade, da će Sokoli biti svesni svoje nacionalne dužnosti, te stoga svojim vladanjem i vršnjem službe Sokoli treba da opravdaju nade, koje se u njih polažu pa da prednjeće svima vojnicima primerom u vršenju dužnosti.

DR. MILAN GLAVINIC (Beograd):

Pred vrstom

Draga braćo i drage sestre!

Evo smo se posle letnjeg odmora okupili u našoj miloj sokolani, gde treba po jedan čas da zaboravimo na svakidanji, monotoni život i da u iskrenom bratskoj ljubavi negujemo i razvijamo svoje sokolsko telo i svoju sokolsku dušu.

Posvetimo svakog sastanka po nekoliko minuta i idealnom životu duše i duši.

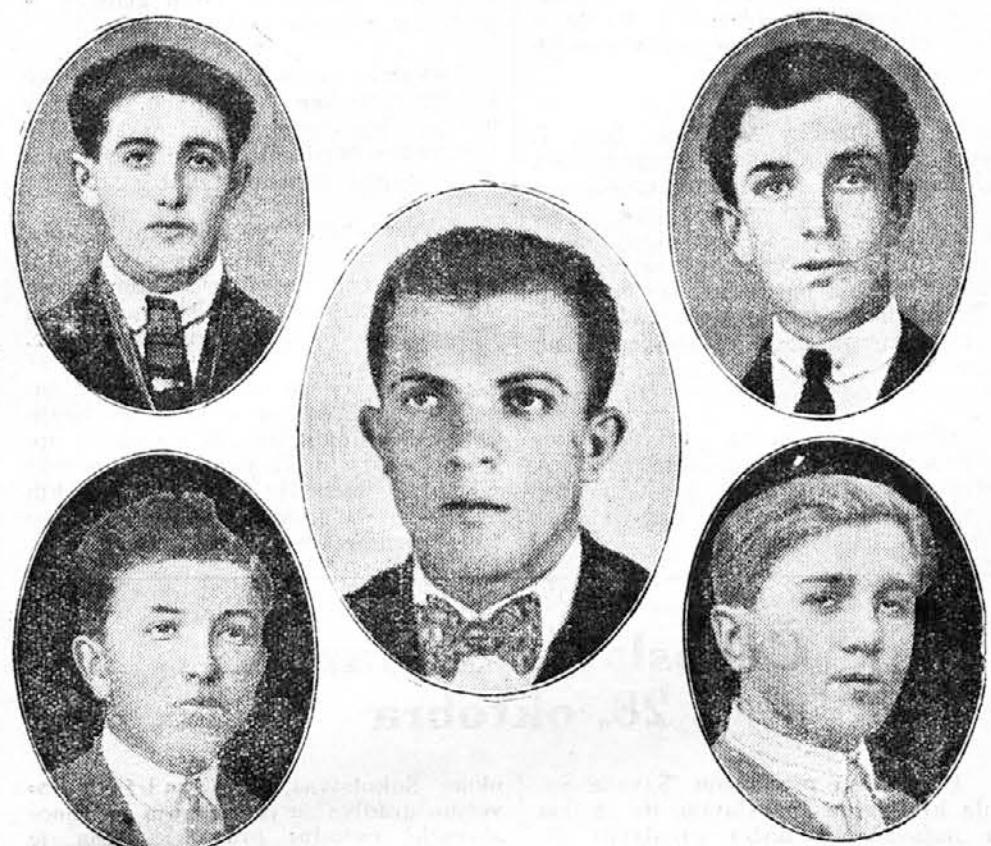
Naučimo da duboko i istražno mislimo. Naučimo da poznavati duh, metod i cilj Sokolstva.

Producimo naš započeti rad na oplemenjivanju duše i tela još većom energijom. Crpmo za taj rad snagu i odusevljenje iz onih veličanstvenih momenata, koje smo proživeli i preosetili za vreme svesokolskog sleteta u Beogradu.

Za vreme svesokolskog sleteta u Beogradu dobili smo nove razloge i dokaze, da treba i da moramo verovati u sebe i u njegovu budućnost naše Jugoslavije.

Kroz celu onu masu Sok

Obletnica puljske tragedije

Osudjeni sa procesa u Pulju: u sredini † Vladimir Gortan, gore Viktor Baćac i Živko Gortan, dole Dušan i Vekoslav Ladovac

Dne 17. o. m. navršila se godina dana, otkako je našilom smrću ugašen jedan mladi život, i to samo zato, što je taj život bio prožet neodoljivom ljubavlju prema svojoj napačenoj zemlji, prema svom mučeničkom narodu i prema svom po tudinu proganjanim i zatiranom jeziku.

16. oktobra 1929. g. izvanredni fashički sud u Pulu, pod predsedanjem jednog »generala od trideset godina«, Cristinija, osudio je petoricu sinova našeg naroda. Vladimir Gortan osuđen je na kazan smrti, a njegova četiri druga, 22-godišnji Viktor Baćac, 24-godišnji Živko Gortan, 19-godišnji Dušan Ladovac i 17-godišnji Vekoslav Ladovac svaki na 30 godina teške tamnice. Sledecg dana, 17. oktobra u 6 sati jutrom, u okolini Pula odjeknuo je plotun... Kobaridski junaci gadali su u ledu... Rumena krv mučenika orosila je tu napačenu istarsku grudu. Fašističko olovilo ubilo je telo, ali duh naroda nije moglo da ubije. Našemu narodu nije to jedina žrtva, podnosi ih je on kroz vekove živeći u gorljivoj veri, da žrtve krvljju prinesene radaju suncem njegove slobode.

Puljskoj tragediji sledila je ona na Bazovici i ceo kulturni svet spoznao je žalosnu istinu, kako žive jugoslovenski živalj u Istri. Lišen svih najelementarnijih prava i izvrnut najstrašnjim nasiljima, taj narod sve to mučiće i sa bolnom strpljivošću podnosi, verujući, da će ipak jednom potediti istinu i pravdu.

ličanstvo kralj Aleksandar I. prilikom predaje zastave Savezu istakao: »Od kolevke do groba dužni ste služiti samo Jugoslaviji i jugoslovenskoj ideji. Njene su vaše misice i vaša srca. Njene imaju da su sve vaše raznosti i ideali, vaše težnje i sva vaša pregućuća.«

Energičnom akcijom dužni smo svim svojim silama pomagati da se Sokolstvo raširi i učvrsti u svima krajevima naše prostrane otadžbine, jer razvijeno i razgranato Sokolstvo predstavlja u etičkom smislu jednu snagu, koja nam omogućava da ostvarimo gornji ideal.

Ratujmo protiv svakog zla u društvu, ali pre toga, svaki od nas treba da proživi unutrašnji etički preporod, koji je preuslov za socijalni i ekonomski preporod celog našeg jugoslovenskog naroda.

Svaki od nas mora u svom delokrugu rada biti aktivan, biti stvaralac.

Manimo se praznih fraza. Nemojmo padati u zabludu da zamenimo stvarni stvaralački rad s govorom. Budimo marljivi optimistički radnici i nemojmo mirovati dok započeti rad na preporodu celog našeg naroda potpuno i ne dovršimo. Budimo na svakom poslu dobri, savesni i besprekorno pomagači.

Sokolstvo je pozvano da u našem narodu odigra najznačajniju istorijsku ulogu, stvarajući vojsku boraca i

idealiste za kulturno uzdizanje najširih naših narodnih masa.

Svaki Soko mora svojom ličnošću, karakterom i svojom pojmom da učešta poštovanje.

Svaki pravi Soko navikavanjem na sokolsku disciplinu lako će sebe i van sokolane da savladuje i da vlasti svojim osećajima.

Svaki pravi Soko mora imati tačne i određene poglede na Sokolstvo i na čitav život.

Tako izgrađen Soko moći će svojim uticajem da dejstvuje na okolinu, oplemenjavajući duše i život ljudi s kojima bude dolazio u dodir.

Njegov će se unutrašnji život pojačavati i produbljivati u kontaktu s ljudima i stvarima. On će pripomoći, da novi naraštaji Jugoslovena budu zdravi duhom, dušom i telom, u svakom pravcu harmonično razvijeni.

Zdravo!

HRVOJE MUDRONJA (Drniš):

Jedan pogled na neka naša društva

Veliki je broj naših društava, kod kojih sokolski život u vežbaonici proživljuje stanovitu kriju. Ta krija nedatira otrag kratkog vremena, već traje i po koju godinu. A tko je krivač te krije? Teško ga je naći.

U očima prednjaka — krive su uprave. U očima uprava — krivi su prednjaci. A kome da veruješ? I jednima i drugima.

Kriva su prednjaci, jer su oni jedini odgovorni za svaki rad u vežbaonici. Krive su uprave, jer vrlo često, a to upravo u ovim društvima, iz svog sokolskog analfabetizma ometaju rad i najbolju volju prednjaka.

Kad se na sednicam uprave pre-

tresa rad, ili bolje rekavši, zamrlost u vežbaonici, stvaraju se »zaključci«, kako treba potpomoći prednjake u njihovom nastojanju, da rad u vežbaonici oživi, ili, »treba svi da nastojimo da se vežbaonica napuni — ali to ostaje samo na papiru i to samo za trajanja sednice. Kad sednica završi svoj posao, onda opet sve po starom.

Uprava govori — kako je negde čitala — »Prednjaci, vi ste temelj sokolskog rada, vi ste temelj Sokola«, a prednjaci odgovoraju ili upravo vape »Upravo pomozi nas!« A zatim opet nastaju pusta obećanja, za ovo, za ono. Ali ta pusta obećanja mogu se nazvati mlačenja prazne slame.

U svim društvinama, koja životare, obično se nade na jednog ili najviše dva mlađa brata, koji imaju nešto pojam o prednjauštu i uz to najbolju volju i namenu, ali i oni su površni, te na njima počivaju sva odelenja i, jer su »mladi« daje im se obično jednog »starijeg« brata za načelnika, koji će održavati disciplinu jer ti prednjaci nemaju autoriteta.

Uprave vide sve to, govore, ali ne nastroje pomoći.

Dok prednjaci zatraže održavanje prednjaušte tečaja (jer vide i sami da nisu vodenim potpunom dorasli), ili traže ma koji izdatak, odmah cela graja na njih. »Trošak za ovo, trošak za ono i «nema se mogućnost», te opet ostane sve po starom.

Uzimimo da pročelnik glazbe zatraži bilo koji izdatak, odmah se sva vrata otvaraju i tu nema nikako vih zapreka, pa bar se društvo i zadužilo, jer muzika daje svake nedelje koncert, koje gradanstvo vrlo rado sluša, dok vežbaonica ni uz najbolju volju ne može da dade dva puta godišnje akademiju, koju često puta gradanstvo nerado gleda.

Da nabrajam razne primere, suvišno je, jer svaki onaj, koji je zašao ili, bolje rekavši, pogledao u dušu ovih društava, moći će da ih mnogo i mnogo nabroji.

Dakle, tko je odgovoran za životaranje?

Neću da svu odgovornost bacam na uprave, a neću ni da branim prednjake. Uprava je kriva, jer ne potznače, a prednjaci su krivi, jer ne znače da traže. Ovo se na brzu ruku ne da izleći, jer je to stvar dugog vremena, a svaki posao na brzu ruku uči njen brzo i propada.

Treba stvoriti prednjake. Treba stvoriti legije prednjaka, koji su jedini pozvani da odgoje Sokole. Zadaća prednjaka je teška, ali zato, kad se izvrši, časna je. To nije posao jednog meseca, već je to posao godina. Treba čvrste volje i uspeh je tu.

U muzici, naučiti trubu treba samo dva meseca, a vežbač za dva meseca, ne može ni prosti vis da nauči.

»Prednjaci, vi ste temelj sokolskog društva« ne sme da postane utočište za razbudenje volje kod onih, koji su je izgubili, već to treba da postane aksiom upravnih odbora. To treba provadati u sokolski život, te da prednjaci budu dosledni tome, da su kamen temeljac sokolskih vežbaonica, a to se može postići jedino održavanjem prednjauških tečajeva. I kad budemo imali prednjaka, onda neće ni biti govora o životarenju.

Dakle manimo se muzičkim, pesničkim i dilektantskim sekcijama. To su isto sokolske potrebe, ali svaki onaj se ljuto varu, koji misli da te sekcije daju Sokole. Nema Sokola, koji nije prošao kroz grlo vežbaonice!

Dr. FRAN ILESIĆ:

Kod staroste poljskog Sokolstva br. Adama Zamoyskog

200 kilometara jugoistočno od Varšave...

Grad Lublin tamo će naći. I baš kroz Lublin dvezao sam se na imanje brata Adama Zamoyskog.

Brat Adam Zamoyski

Ne železnicom, nego autom. Tko bi polazio železnicom, sišao bi s voza na stanici Lubardov i odandale otišao u Kozłówku (Kozłuk). Tu tako se zove selo, u kojemu stoji grad-palača Zamoyskog.

Znao sam, što su Zamoyski u Kozłówci učinili za Sokolstvo. Nisam bio zaboravio na sokolski slet, koji se u Kozłówki održao god. 1927., niti

na fanfaru, kojom nas je taj seoski poljski Soko pozdravljao prošle godine u Poznjanu.

Ali video Kozłówke još nisam. Istom sada, 24. i 25. septembra o. g., imao sam prilike da provedem par sati u sokolskom vazduhu Kozłówke Zamoyskog. I to mi je bilo neobično milo. Treba da o sokolskoj Kozłówki čuju i jugoslovenski Sokoli.

Kad se na sednicam uprave pre-

Josipa Poniatowskoga krenuli smo iz Varšave. Sunce se je zaustavljalo tako daleko na zapadu, kad smo se vozili kroz predgradje Grochów (Grochów) — kao da je na svaki način htećelo da mi još pokaže spomenik podignut Poljacima, koji su god. 1831., tamo pred vratima Varšave, pali u borbi za svoju domovinu.

Pala je na zemlju noć, pokatkada

jugoistočnoj Poljskoj, davolski kresovi, koje pale Slovensi Slovenima na pogibao Slovenstva... Žalosna im majka!

U deset sati bili smo u Kozłówki. Pozdraviše me brat Aleksander Zamoyski, sin Adamov i sestra Jadwiga, načelnica poljskih Sokolica, Aleksandrovna žena, i grofica Potocka, sestra pokojne Marije Zamoyske.

Večera se uz poljsku votku i južnoslovensko vino i uz slovensko-sokolske razgovore produljila do dva sata ujutro... Opet smo raspravljali

Zamak br. Adama Zamoyskog u Kozłówki

i magla, opasna noćno vožnji. Jurio je auto krajem, u kojom se je radio Henrik Sienkiewicz, jedan od svetinja, koji svojim svetlom pokazuje put mormarima slovenskog mora. Nas jedanput privuklo je moju pažnju fizičko svetlo: tamo negde nešto je gorilo u crvenoj velikoj vatri, kao da gori crkva sa dva tornja! I setio sam se noćnih požara, kojima t. zv. »Ukrainci uništavaju Poljacima žetu u

o bezobraznom komunikatu italijanskih novina o sukobu »Morosinija« sa »Karadordem«; poljsko ministarstvo spoljnih poslova, razume se, taj komunikat nije dalo službenoj agenciji na objavljanje, nego Sokolu na odgovor. Poljsko je Sokolstvo odmah i da je prenehan odgovor.

Dugog dana vjutro starosta brat Adam Zamoyski pokazivao mi je naj-

Sestra Jadwiga Zamoyska

o bezobraznom komunikatu italijanskih novina o sukobu »Morosinija« sa »Karadordem«; poljsko ministarstvo spoljnih poslova, razume se, taj komunikat nije dalo službenoj agenciji na objavljanje, nego Sokolu na odgovor. Poljsko je Sokolstvo odmah i da je prenehan odgovor.

Dugog dana vjutro starosta brat Adam Zamoyski pokazivao mi je naj-

pre park. Stajao sam na grobu pokojne grofice Marije, punom punom cveća, crvenih ruža — — — setan, što je moral da rano u grob sestra Marija, Sokolica i ťa, plemenita radića, kojima su i ţidovke mesta Lubartov položile na grob spomen — ploču, znak svoje zahvalnosti.

Vodio me je brat starosta kroz dvorane palača: nebroj umetničkih slika iz različitih stoljeća gleda sa zidova svuda po sobama i stubama, sve do stare slave Zamoyskih. Jedan je ormarić star oko 600 godina, taj nosi godinu (čini mi se) 1365., dakle iz vremena, kad je pratio Zamoyskih jučaćim borbom zasluzio grb porodice, tri prekrivena kopila.

A video sam i oba unuka Adama, zdrava dečka, koja su me sokske pozdravile.

A sada je došlo nešto, što zbilja nisam mogao očekivati. Pogledao sam kroz prozor: eto, podigla se četa mala sokolska! Bio je brat Aleksandar sa delom sokolske fanfare. Sišao sam pred palaču i fanfaru me je pozdravila jugoslovenskom himnom »Bože pravde« i sokolskom koračnicom. Prohvelo mi se da koračim sokolski. Osetio sam svu mladost u sebi...

A sada eto sestre Jadwigu sa Sokolicama, sokolskim devojkama, koje su vanredno elegantnom veštinsom izvodile svoje sokolske vežbe.

Tonut Zahvalio sam se i bratu Aleksandru i sestri Jadwigi za takav sokolski pozdrav, a svima Sokolima i Sokolicama rekao sam, da ēu o njihovoj sokolskoj slavi javiti Sokolu kraljevine Jugoslavije.

Lep i uspešan je rad Zamoyskih na Sokolstvu u selu Kozłówki.

U deset sati pre podne krenuo sam autom natrag u Varšavu te ovamo stigao u dva sata posle podne.

Htelj su me Zamoyski na dulje vreme zadržati kod sebe, ali sam im rekao: Ja sam samo avantgarda; svrstićemo ovamo jedanput mi Jugosloveni u većem broju.

Varšava, pod kraj septembra.

BENDIĆ IVANKO (Kotor):

Prosvetni rad u Sokolu

Kroz naše sokolane već je zavrušio život. Otpočeo je rad, koji je bio većinom kroz vreme letnih meseci prekinut. To je rad na vaspitanju tela. No koliko je to važno, isto tako je važno da vaspitamo i duh naše dece, našega naraštaja i našeg člana. O vrednosti toga vaspitanja nije potrebno da trošimo mnogo reči. O tome smo na čistu. Samo treba prisustu rukave i otpočeti. Mesto da od nedelje idemo na kojekakve zabavice, u kavane, mnogo češće učenosti da okupljamo omladinu u sokolane i da se s njome porazgovorimo. Mnogi se izgovaraju da ne znaju kaško će i odakle će otpočeti, što će zgodno uzeti za predavanje.

Svako društvo ima svoga prosvetara i svoj prosvetni odbor. Ovaj treba da se okupi i doneće program rada. Slušajući pozdrav kojega je uputio naš Kralj prigodom predaje zastave Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije, uočio sam u tom divnom pozdravu ceo program sokolskog prosvetnog rada. Na temelju Kraljevskog pozdrava možemo da izvedemo program naših predavanja. Evo ih:

1. Sokolstvo je zdravi vaspitač omladine.
2. Sokolstvo je pobornik bratstva i ljubavi.
3. Sokolstvo je zatočnik velike jugoslovenske misli.
4. Sokolstvo je nosilac viteškog i nacionalnog duha.
5. Sokolstvo razvija i jača plamen rodoljuba i plemenitog oduševljenja.

6. Sokolstvo je škola građanskih vrlina.

7. Sokolstvo i slovenska sokolska zajednica.

8. Sokolstvo je amanet onih koji padoče za veličinu otadžbine.

Sva ova pitanja treba pomno obraziti. U svakoj župi način će se po koji sokolski radnik da to uradi, a prosvetni odbor župe da umnoži i razrašlje svojim društвима. Pored ovih predavanja, mogu se uzeti i društva pitanja iz našeg javnog života, kao takoder spomen dani velikih doživljaja i ljudi.

Za predavanja treba zainteresovati ne samo naše članstvo, već i ostalo građanstvo obojega spola. Uz predavanja treba pod svaki način držati kratke nagovore pojedinim kategorijama prilikom vežbe. Samo 5 minuta. Kratko i jezgro. Članovi upravnog odbora svakoga društva morali bi doći naporedno na časove vežbanja i održati nagovor. A dogada se da mnogi nikad i ne privire u sokolanu. To ne sme da bude. Kad smo se primili neke dužnosti, moramo je savesno i vršiti. U protivnom radije prepustimo to mesto drugima. Mnogi znaju samo da kritikuju rad drugih, a sami ne rade ništa. U našim redovima ne sme da bude trutova, već radilica. A svaki od nas može da priene po mali kamenjak za velenbu sokolsku zgradu. Imamo, hvata, veliki broj inteligencije. Treba je angažovati za prosvetni rad u Sokolu.

društva sa teritorija čitave jedne banovine?

Druži da je razlog nemogućnost pravedne podele banovinske pripomoći, kad se na teritoriji jedne banovine nalaze društva iz više župa. Ali to nije tačno, jer se statistike lako vidi koliko ima članova Sokola na teritoriji banovine. Obiteljno deobom se vidi, koliko pripada na svaku župu, a običnom množidbom, koliko pripada pojedinoj župi. Inače moje je skromno mišljenje, da će banovinske pripomoći izleniti mnoga agilna društva, kojima je intenzivnost rasla paralelna sa finansijskim potrebama.

Ovo je sve bilo općenito, a sada da se samo sa par redaka pozabavim sa sudbinom Sokolskog društva Dubrovnik pri podeli Saveza i formiranju župe po banovinama.

Sokolsko društvo Dubrovnik najagilnije je i najveće društvo na teritoriji Zetske banovine bilo po broju članstva, vežbača, naraštaja i dece, bilo po broju tehničkih i administrativnih sila. Od tehničara su samo spomenuti sestri M. Gruborović i braća L. Kovačić i A. Korčulanin. Prema tome, te prema celokupnom dvadesetpet godišnjem radu i uspehu ovog društva, u Dubrovniku bi moralno da bude sedište župe Zetske banovine. Ali mi sokolski gledamo na napredak i razvitak Sokolstva, a nije nam do nikakve slave, položaja ni priznanja, već do agilnog rada za dobrobit čitavog Sokolstva. Pa zbog toga, iako imamo toliko raspoloživih sila, uvidimo da ne bi mogli korisno i savesno raditi na tako velikoj teritoriji i na tako skroz neobradenoj njivi, kao što je Zetska banovina, gde je Sokolstvo još u mnogim mestima nepoznana.

Kao druga kombinacija bilo bi da Cetinje bude sedište nove velike župe. Međutim dosadašnje iskustvo, prilike i rezultati rada cetinske župe upućuju nas, da ova, po svojim silama i tehničkim i administrativnim, ni danas ne može da uspešno deluje ni onako, kako bi to poželjno bilo, a kamo li bi to još u slučaju proširenja njenog teritorija, prema novo zasnovanoj podeli Saveza. Stoga, i ova druga kombinacija je sa našeg gledišta sasvim isključena.

Neophodno je potrebno, a i uvereni smo, da će brat dr. Pavlas, pre nego definitivno formulira svoj predlog o novoj teritorijalnoj podeli župe u Savezu, obavestiti se o radu svih naših župa, o njihovim prilikama, vitalitetu i sposobnostima, a dobro bi i korisno bilo, kad bi se preispitala i sva naša jača društva, ili barem među ovima ona, koja bi tom novom podelicom mogla u svojem radu i napretku biti osećljivo tangirana, kao što je to baš slučaj sa Sokolskim društvom u Dubrovniku.

Proučivši na taj način pravo stanje naših župa moći će se temeljiti i uspešnije pristupiti njihovoj teritorijalnoj rekonstrukciji i koja će u istinu biti plodonosna i omogućiti, da se užvišena sokolska ideja pronese kroz sve krajeve naše domovine.

kola, a neka društva čak naslovuju svoje dopise sa »Slavni Savez!« Kraj ovakvih prilika nije onda čudo da se društva nadaju na svoje loše materijalne prilike...«

Glavni kriveci za sve ovo su staričinstvo župa, koja ne vode kontrolu nad društvima, nisu sa njima u stalnom kontaktu i ne podučavaju ih ni u najelementarnijim osnovama sokolske ideologije. Pa kad su sada, pored ovolikog broja župa, mnoga društva bez ikakvog nadzora a što će biti tek onda, kada se broj župa reducira na devet i kad se počake apsolutna nemogućnost kontrolisanja društava? Tad će nam propasti sve ono lepo, što smo uradili kroz mindulih deset godina, a mnogi će zažaliti zašto je utrošio toliko slobodnog vremena.

Iđimo dalje i pogledajmo nešto drugo. Dravska banovina ima 1039 općina, Dunavska 778, Moravska 775, Primorska 112, Savska 490, Vardarska 544, Vrbarska 173 i Zetska 311, što ukupno znači 4756 općina. Bezuvetno bi trebalo, ako želimo da Sokolstvo postane uistinu i u pravom smislu reči narodna ustanova, da u svakoj općini bude po jedno sokolsko društvo. Neka sada starešine župa i društava u sedištu banovina promisle i sračunaju, koliko bi im još trebalo osnovati društava pa da taj broj bude jednak broju općina u njihovoj banovini. Neka iskreno kažu da su u stanju to postići pa se odmah pridružujem mišljenju brata dr. Pavlasa. Ali kad nisu bili u stanju da kontrolišu i sokoliziraju mali broj svojih društava, a kako bi mogli da hazardiraju sa osnivanjem novih?

Istina, brat dr. Pavlas deli župe na okruge, kao administrativne i tehničke jedinice sa određenim delokrugom rada, što da sada nije bio slučaj, ali iz dugog iskustva znamo, da su dosadašnji okruzi (tehničke jedinice župa) postojali samo na papiru zbog toga, što župe nisu bile u stanju da nansirati inspekcione putovanja okružnih načelnika. Ako bi pak novi okruzi podelili prihode, te administrativni i tehnički rad župe, a što bi onda ostalo samom župskom starešinstvu? U tom bi slučaju banovinska starešinstva župa bila samo veza između faktičnih župa, koje će dobiti naziv okrug, i saveznog starešinstva. Ili boje rečeno, stvara se jedna nova etapa, u kojoj će zastajati i počivati hitni akti upućeni Savezu. Interesantno je obrazloženje brata dr. Pavlasa. On na prvom mestu kaže: »Novom podelom na devet župa olakšao bi se rad Saveza, usled čega bi ova mogla intenzivnije sprovoditi sokolski ideološki program...« Brat dr. Pavlas je ovde i suviše iskren, naravno, olakšao bi se rad Savezu, ali je to vrlo loš razlog tim više, kad brat Brozović kaže, da se tu i tamo oseća težina posla usled delomične neorganizacije u župama. A kakav će tek posao nastati kad Savez otkrije neorganizirana starešinstva župa, kojima je poverio

»SOKOLSKA LISTA«.

5. broj lužičko-srpskog sokolskog mesečnika »Sokolske Listy« donosi kratak opis beogradskih svesokolskih svečanosti. Članak resi 8 uspelih slika. Lep članak posvećen je šestdesetgodišnjici br. Arnošta Barti. Sledi izveštaj iz slovenskog Sokolstva i lužičkog Sokolskog Saveza. Na kraju lista odgovara br. urednik na napadaju vežbene štampe zbog učešća lužičkih Sokola na svesokolskom sletu u Beogradu.

»SOKOL«.

»Sokol«, mesečnik za telesni i moralni odgoj, koji je osnovao dr. Miroslav Tyrš i koji već 56. godinu izdaje Praški Sokol, donosi u svom 9. broju krasan članak br. dr. Jos. Scheineru »Sila ideje«. Članak čemo u prevodu doneti u »Sokolskom Glasniku«. Sledi članici: »Dobra knjiga o Tyršu« od br. K. Domorázka, »Jug i sever« od br. Ferd. Pujmana, br. A. Očenášek piše o ženskim svetskim igrama i t. d. U rubrikama »Čehoslovačko Sokolstvo«, »Čehoslovačko Sokolstvo preko granice«, »Domaća politička televizijska udruženja«, »Iz tudine« i »Književnost skupljeno je mnogo interesantnog materijala iz raznih ogrankova Sokolstva i telesnog odgoja.

»MORNAR«.

Poučni i zabavni list za pomorski svet, koji izlazi mesečno na Sušaku, u redakciji Viktora Cara Emina, ima u svom 10. broju lep članak Vinodolskog o trčanskim žrtvama »Krvavi dani u Trstuu i pesmu br. Rikarda Katalinića-Jeretova »Neumroj četvoricu«. Odlično odgovara na fašističke napade na Sokolstvo br. Lujo Dorčić u članku »Talijanski procesi«.

»Sokol Američki«, septembarski broj (5.) glasila Američke Obec Sokolske opet donosi zanimljive izveštaje iz slovenskog sokolskog života u Americi. List ima nekoliko uspelih ilustracija.

»Česko-lužički věstník«, broj 7. posvećuje uvodnik šestdesetgodišnjici br. Arnošta Barti. Među mnogim veštima iz lužičko-srpskog narodnog, kulturnog i sokolskog života, donosa i duži članak o učestvovanju lužičko-srpskih Sokola na svesokolskom sletu u Beogradu i odgovor na napadaje neznačke štampe zbog učestvovanja na sletu.

»Prosveta«, list za zabavu i prosvetovanje, koji izdaje društvo Prosveta u Sarajevu, u 10. broju u nizu opisa raznih banovina donosi opis Moravske banovine.

»Gospodarski list«, glasilo Hrv. gospodarskog društva za oktobar donosi opet mnogo korisnih članaka iz područja poljoprivrede.

»Vzlet«, vesnik srednjočeške sokolske župe Jana Podlipnog donosi u 9. broju lep članak »Naši naraštaji u Beogradu«. Redovito svaki mesec donosi iscrplju župsku statistiku.

»Przewodnik gimnastyczny Sokół«, glasilo poljskog sokolskog Saveza donosi u svom septembarskom broju duži članak o svesokolskom sletu u Beogradu. U članku su dve ilustracije.

»Věstník«, mesečník sokolské župe Olomouce ima u sedmom broju više aktuelnih sokolských članaka i opis řízení značení na III. medžupskom takmičenju naraštaja moravsko-šleskih sokolskih župa, koje je bilo održano 14. septembra o. g. u Olomoucu.

Čehoslovački praznik 28. oktobra

U vezi sa proglašom Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, da se ima na najsvećeniji način proslaviti 28. oktobar — narodni praznik bratske Čehoslovačke Republike — upućujemo sve bratske župe i društva i preporučamo im knjižicu »Češka revolucija i

uloga Sokolstva«, koja sadržava dovoljno gradiva za predavanja na čehoslovački narodni praznik. Cena je knjizi Din 2, a poručuje se kod Sokolske župe Beograd, Terazije 7, Palata Izvozne banke.

IZ NAČELNIŠTVA SAVEZA SKJ

Sa sednice saveznog tehničkog odbora, održane dne 14. o. m u Ljubljani.

Prisutni svi članovi i članice osim br. Česna i Smertnika, koji su se ispričali. Nakon uvodnih kreči br. načelnika, za tajnika je izabran br. Jeras, za zapisnicara br. Prosenc.

Da bi rad T. O. bio lakši i uspešniji, bili su izabrani pojedini referenti, koji će za svoj referat rada izabrati potreban broj saradnika. Birani su sledeći referenti: za decu br. Stanić i s. Mužinova; za naraštaj br. Lubej i s. Tratjarjeva; za proste vežbe br. Trček i Mačus te s. Trdinova i Slapničarjeva; za takmičenja br. Oswald i Podgornik te s. Burgerjeva i Mačusova; za laku atletiku i plivanje br. Mačanović i Zupan; za skijanje br. Česen i Podgornik; za igre br. Jesih i s. Trdinova; za izlete i taborenje br.

Prosenc i Keber; za organizaciju tehničkih organa br. Ambrožić.

Pokaže li se potreba, imenovati se još i drugi referenti.

Br. načelnik izvestio je potanko o sednici saveznog načelnštva i o prednjačkoj školi, koja će se održavati za članove u Mariboru, a za članice u Ljubljani.

Zaključeno je, da se pospeši sa što skorijim objavljenjem oficijelnih rezultata o medunarodnom takmičenju u Luxembourgu i o sletskim takmičenjima u Beogradu. Kako su se pri sletskim takmičenjima pojavile neke netočnosti, zaključeno je, da se rezultati objave točno onako, kako su zapisani u takmičarskim spiskovima, iako ne odgovaraju svim takmičarskim propisima.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

ŽUPA BANJA LUKA

SOKOLSKO DRUŠTVO BANJA LUKA.

Dne 13. septembra održalo je banjalukačko društvo akademiju u Oficirskom domu, na kojoj su nastupili naraštaj ženski i muški članice i članovi. Program sastojao se iz sedam biranih tačaka. Članovi su izvadili: »Iz bratstva Zagrljaja«, Murnikove sletske vežbe i na razboju. Članice: »Popuhnut je tih vetrar«. Ženski naraštaj vežbe sa obrubima, a muški vežbe sa štapovima i proste vežbe. Na završetku svi vežbači izvedeno simboličku piramidu u stavu pogledom prema Istri. Posle uspešnog programa razvila se lepa zabava. Vidi se, da je Sokolsko društvo prebrodilo ono najteže i da se stari sokolski duh vraća u našu sredinu. Društvo se sada nalazi u ma-

loj dvorani, koju je dobilo dobrotom sreskog poglavara, nakon što se je moralno iseliti iz sokolane, koju je g. ban S. Milosavljević namenio za banjalukačko pozorište. Medutim g. ban imajući u vidu, kao pravi ljubitelj Sokolstva, da bi društvo time palo u kruži, neverovatnom je brzinom priskočio u pomoć darom, komaj će Sokolsko društvo u najskorije vreme postaviti temelje svog toliko žudenog doma.

Društvo se sprema u velike za 1. decembar s akademijom, koju želi prirediti u zgradu banovinskog pozorišta. Sokolsko društvo preporuča se svim bratskim društvima za nacrte, ako ih poseduju, kako ne bi trebalo za nove narudžbe mnogo izdavati.

V. P.

ŽUPA BEOGRAD

SOKOLSKO DRUŠTVO ST. PAZOVA.

Sokolsko društvo St. Pazova posvećilo 5. o. m. kamen temeljac Sokolskog doma Kralja Petra I. Velikog Oslobodioča.

Ovaj dom nalazi se već pod krovom, a povelja se je umetnula u nazročio ostaljeni prostor, u temeljima doma.

canje prangija krenuha je sa stanice u mesto.

U 11. sati obavljena je posveta kamen-temeljca uz prisustvo svih izaslanika i Sokolstva, te ogromnog broja naroda.

Samu posvetu obavili su pravoslavni, evangelički i rimokatolički župnici, nakon čega je pročitana povelja i položena u temelje doma. Kraljev izaslanik prvi je udario kamen-temeljac, te je u ime Kralja pozdravio i čestito Sokolima na ovoj svećanosti.

Brat starešina staropazovačkog Sokola zahvalio se je na čestitkama i pozdravio Kraljevog izaslanika i pozdravio je Njegovo Veličanstvo Kralja i brata starešinu celokupnog Sokolstva Prestolonaslednika Petra, te je u lepom govoru istakao značaj ove proslave, kao i značaj naziva našeg doma. Njegov govor bio je burno pozdravljen od prisutnih.

U ime opštine govorio je načelnik g. Jozef Vereš, a u ime sokolskog Saveza II. podstarešina br. Duro Paunović, te u ime beogradskie župe starešina br. Branko Živković.

Nakon posvete prireden je zajednički ručak, kojemu je prisustvovalo preko 100 užvanika.

Na ovome ručku pozdravio je brat starešina staropazovačkog Sokola izaslaniku Njegovog Veličanstva Kra-

lja, a posle ovoga pozdravio je i čestitao uspehu Sokolstva u mjestu općinskog predstavnika br. dr. Branko Kijurina, isto tako je pozdravila predstavnica Kola srpskih sestara, sestra Bogdanka Kljajić. Prosvetar staropazovačkog Sokolskog društva, brat Miloš Aranicki pozdravio je br. predstavnika Masaryku, Čehoslovačkom narodu, a osobito obziru na današnju svećanost, koja je plod uzajamnosti međusobnog pučanstva mesta, braće Slovaka i Jugoslovena. U ime Slovačko-sremskog seniorata evangeličke crkve pozdravio je brat Samko Babik, ističući bratsku uzajamnost i slovensku solidarnost. Brat tajnik staropazovačkog Sokolskog društva, dr. Kristo A. Grbin, pozdravio je predstavnicom sokolskog Saveza i župa, kao i onima, koji su dali poriv i snagu ovog dela. Napokon je brat knjižničar Živojin Mihajlović pozdravio sve ostale goste i predstavnike, kao i graditelje braću Momira Korunović i Predraga Zrnića. Završnu pozdravnicu održao je brat župski starešina. U 3. sata posle podne održana je velika javna vežba, koja je veoma lepo uspela uz sudjelovanje velikog broja gledalaca.

Naveće održana je svećana akademija sa lepim i banim programom, a posle istog je nastala veselica do kasno u noć, kad su se gosti razili i izaslanici bili otpraćeni na voz.

ŽUPA CELJE

ZBOR DRUSTVENIH NAČELNIKOV IN NAČELNIC.

V nedeljo, 28. septembra se je vršila v zborovalnici celjskega Sokola III. seja zboru društvenih načelnikov in načelnic. Odsotna so bila društva Braslovče, Mozirje, Petrovče, Polzela, St. Pavel, Sv. Peter in Vranjsko.

Med važnejšimi sklepi je omeniti, da si za leto 1931. osvojimo proste vaje za slovenski vsesokolski zlet v Pragi 1932. in to za članstvo in za naraščaj. Predvideno izidejo te vaje v mesecu decembru. — Leto 1931. naj služi kot priprava za II. vsesokolski zlet v Pragi leta 1932. Župne tekmekse vršijo prihodnje leto za članstvo in za naraščaj. Sestavo vaj in izbiro posameznih panog se prepusti žup. T. O., kakor tudi sestava prostih vaj za deco (ločeno).

Društvo, katera imajo primeren teren za smučanje, se priporoča, da začno v zimskem času s to panogo sporta. — Delegati so v principu za to, da se vrši prihodnje leto župni zlet in poleg tega še mladinski dan, kajti taki zleti so potrebni, da damo našim mladim več pobude in zanimanja za sokolsko stvar. — Dalje se sklene predlagati župni upravi, da se izreče pri Savezu proti nameravane mu pokrajinsku zletu v Mariboru.

Zupno načelstvo.

leta 1931. in to: I. Vsled financiranja udeležbe na vsesokolskem zletu v Beogradu so društva izčrpana. II. Leta 1931. naj se posveti notranji konsolidaciji šibkejših društva. III. Učvrsti naj se moralia in disciplina in pravi smisel za skupnost med članstvom, da ne doživimo Beograd v drugi izdaji. IV. Imamo mnogo novih društva, oziroma se še snujejo in tem zamoremo posvetiti prihodnje leto vso skrb in pažnjo, le, če nismo vezani na kak večji zlet. V. Leto 1931. naj bo priprava za II. slovenski vsesokolski zlet v Pragi, na katerega bomo morali poslati številno članstvo in naraščaj. — Priprorača se društvo prirejeti v zimskem času prednjaške tečajevi, po vzgledu društva v Trbovljah in Celju. Na razpolago jima je župni rednjak. Po 14-dnevnom prednjaškem tečaju za učitelje, se bo vršil 4 nedeljski vadbeni sestanek za proste vaje. — Pri slučajnostih se je konstatiralo, da poseča članstvo in naraščaj nekaterih društva razne prireditve drugih društva v krojih, oziroma telovadnih oblekah, brez nadzorstva in dovoljenja svojih društva. Članstvo in naraščaj naj se v bodoče opozori, da je tako postopanje nedopustno in da se bo proti takim disciplinarno postopalo.

Zupno načelstvo.

ŽUPA LJUBLJANA

ZUPNI PREDNJAČKI TEČAJ.

Cutimo vedno večjo potrebo po večjem številu dobrih prednjakov in prednjačic. Da se okrepijo društveni prednjački zbori, je sokolska župa Ljubljana priredila štirinajst dnevni prednjački tečaj, ki je trajal od 16. do 28. septembra 1930. V tem kratkem času je bilo treba dati udeležencem enačna temeljno znanje, ki ga zahteva prednjaško delo. Na tem sloni ves uspeh ali neuspeh Sokolstva. Ni bila lahka naloga župnega načelninstva, da

stvu prednjaški posel, bo znaš soditi le oni, ki je kdaj hodil po poti skozi telovadnico in doživiljal koristi telovadbe. Vsesestransko usposobiti tečajnike v tem kratkem času za vodstvo onih, ki so se dobre volje podali na pot k čim večji telesni, nравstveni in duševni udovrštvitvi človeka, v prid njegov in v prid naroda, seve ni bilo moč. Pokazali smo jim le pota in stezice, po katerih naj hodijo.

V ponedeljek, 16. septembra, so se ob 9. zjutraj zbrali tečajniki in te-

Pouk v tečaju je trajal po 9 ur na dan. Ker je bila vedno izpremembra, je potekel čas jako hitro. Ves čas trajanja tečaja sta vladala največja disciplina in najlepši red.

V tečaju so predavaljali brat: dr. Viktor Murnik o sokolski misli in o ritmu in ritmični telovadbi; Lojze Vrhovec o telovadnem sestavu; Vladimir Šuklje o prostih vajah, o zgodovini telovadbe in Sokolstva; Stanko Trček o vadbeni metodiki, vajah s palicami in o metih; dr. Fran Kandare o organizaciji SKJ; Ivan Lavrenčič o telovadbi dece in naraščaja; ing. Lado Beve o prosveti v Sokolstvu; dr. Fran Mis o higijeni duše, higijenski propagandi, o tuberkulozi in alkoholizmu; dr. Mavricij Rus o prvi pomoći; dr. Andrej Arko o kostoslovju človeškega telesa. Poleg tega so si tečajniki ogledali higijensko razstavo in narodno galerijo. Vseh ur je bilo skupaj 167.

Iz naloge "Vtisi iz tečaja", ki so jo napisali tečajniki, posnemamo, da je imel tečaj lep uspeh. Vsem je bilo žal, da je teh 14 dni tako hitro preteklo. Vso hvaležnost izrekajo vsem predavateljem, zlasti pa dr. Murniku. Neka tečajnica pravi: "On nas je privedel na polje, ki je bilo došle nam neznan," in drugi: "s takšno ljubezenijo more predavati le oni, ki je sam navdušen za stvar." Nadveč zanimivo sta podala svojo snov brata dr. Rus in dr. Mis. Br. Lavrenčič jih je s svojimi urami pomladil. Predavanja iz telovadnega sestava br. Vrhovec, br. Šuklje in br. Trčka so bila poхvalna. Stroga disciplina, ki je bila v začetku za marsikoga precej trd oreh in od katere br. župni načelnik ni popustil niti za las, je učinkovala na vse kar najpovoljnije.

Na poslovilnem večeru, ki se je vršil na Taboru v Malejevi dvorani 27. septembra zvečer, je župni načelnik br. Lojze Vrhovec z lepimi besedami zaključil tečaj, vzpodbujuč tečajnike k intenzivnemu nadaljnjemu delu v društvih, kjer naj dobljeno znanje s pridom uporabljo v korist in v prid Sokolstva. V imenu župne uprave je pozdravljen tečajnike namesto odsotnega br. staroste njegov načelnik br. Milko Krapež. Brat Oton Farnik se je v imenu tečajnikov zahvalil za nesobično delo, obljudljajoč, da se bodo vedno ravnali po smernicah, ki so jih dobili v tečaju. Po slovu so prišli na ta večer tudi predavatelji, zastopniki ljubljanskih društev in lepo število drugih članstva. Ob igranju godbe Sokola I. se je razvila živahnazabava. Ko je prišel čas slovesa, smo si bratsko stisnili roke. —vc.

ŽUPA KRANJ

SOKOLSKO DRUŠTVO NAKLO.

Sokolsko društvo Naklo pri Krnju, ki je bilo ustanovljeno šele pred dve mesecema, je priredilo v nedeljo 14. IX. svoj prvi sokolski nastop na katerem so sodelovala tudi društva Kranj, Stražišče in Tržič. Nasvoči so bili tudi člani še mlajšega društva Šenčur, deloma celo v krojih. Prireditev se je pričela s sprejemom gostov na kolodvoru, odkoder se je razvilo sprevod na telovadišče. Po sprevodu so se vrstile skušnje in po njih se je pričela javna telovadba. Otvorile so jo članice z vajami za beografski zlet, ki so jih tako dobro izvajale. Poštevno skladnost je bila pri njih kot tudi pri vseh ostalih oddelkih prav dobra. Za njimi so nastopili člani sokolskih društva Kranj in Stražišče s svojimi vajami in moški naraščaj iz Kranja z vajami GSZ iz leta 1924. Sledile so igre dece, ki so vzbujale še večje odobravanje kot proste vaje moške dece. Za igrami so štiri članice iz Kranja izvajale domače proste vaje, ki so uspele dobro. Spustiti pa bi bilo treba zaključno kolo, ki brez godbe ni prišlo do veljave in je efekt le zmanjšalo. Sledela orodna telovadba ni bila nič posebnega, ponoviti pa je treba star opomin: vaje, ki je sigurno ne obvlada, na javnih nastopih ne poskušaj! Burno pozdravljeni so po orodni telovadbi prikorakali na telovadišče člani iz Naklega, ki so, 16 po številu, vrlo dobro odvezeli 3 vaje I. hrvatskega vsesokolskega zleta iz leta 1906. s spremljavo godbe iz Šenčurja, ki je sodelovala pri prireditvi. Nakelčani so pokazali, da so prav dober material in da lahko še mnogo pričakujemo od njih, če bodo vztrajali na započeti poti. Njihov nastop in uspeh na njem naj jih bo v izpodbudo in bodrilo, da ne omahnejo. Članice iz Stražišča so nastopile z vajami z rutami. Dobro je nato nastopila s svojimi vajami ženska deca, ki nam je pokazala, da so kranjski oddelki dece v izbornih rokah. Beografske proste vaje članov, ki so sledile, so bile boljše kot vse, kar smo jih letos videli. Pokazale pa so tudi, da so tri leta zanje vendar še premalo. Zaključila je javni nastop članska šesterica iz Kranja, ki je izvajala šesteroboje prav povprečno. Ves nastop je vodil domači načelnik br. Praprotnik.

Tecaj je obiskovalo skupaj 40 bratov in 23 sester iz 24 društva. Skoraj polovica društva ni poslala nogar na tecaj. Poziv župnega načelnika je zadel na gluhu ušesa. Še kaj več, kakor dati prosti mesto v tecaju, župa ni mogla storiti. Med tečajniki sta bila dva brata iz drugih žup.

* Ova društva neka župa pozove na odgovornost. Takav nemar treba ukloniti!

Uredn.

Po javni telovadbi so prikorakali na telovadišče vsi sodelovali, pri tem smo našeli 35 članov, 11 članic, 6 moškega naraščaja, 20 moške dece in 13 ženske dece, nakar so se pričeli pozdravni govor. V imenu župe Kranj je novo društvo pozdravil starosta župe br. Sajovic Janko.

Zdi se nam potrebno, da brate sokolske funkcionarje, posebno reprezentante, tu opozorimo, da se v javnosti sploh in ob officialnih prilikah, kot je bila tu, posebe, previdne izražajo. Za br. župnim starostu sta v imenu domačega društva govorila prosvetar župe br. Josip Jerše, nadučitelj v Naklem, in br. Nečimer, učitelj iz Dušepelj. V imenu Sokolskega društva Tržič je govoril br. Štrbenk, ki je v svojem govoru posebno pozdravil starosta Sokolskega društva Radovljica, br. Špicar Jaka Njegov govor ni bil samo vsebinsko tehten, temveč tudi oblikovno prilagoden poslušalcem, katerem je bil namenjen. Škoda je, če bi se ta govor izgubil in pozabil. Prošli bi br. Špicar, da ga objavi. Godba je še zazigrala himno in nato se je vršil defile mimo sokolskih praporov.

Po nastopu se je ob telovadišču razvila živahn veselica, pri kateri je svirala gasilска godba iz Šenčurja, ki je v kratkem času dosegla razveseljivo višino. Na veselicu je bilo navzdeva dosti občinstva, tako da upamo da je razen moralnega odneslo društvo tudi lep gmotn uspeh.

ŽUPA SKOPLJE

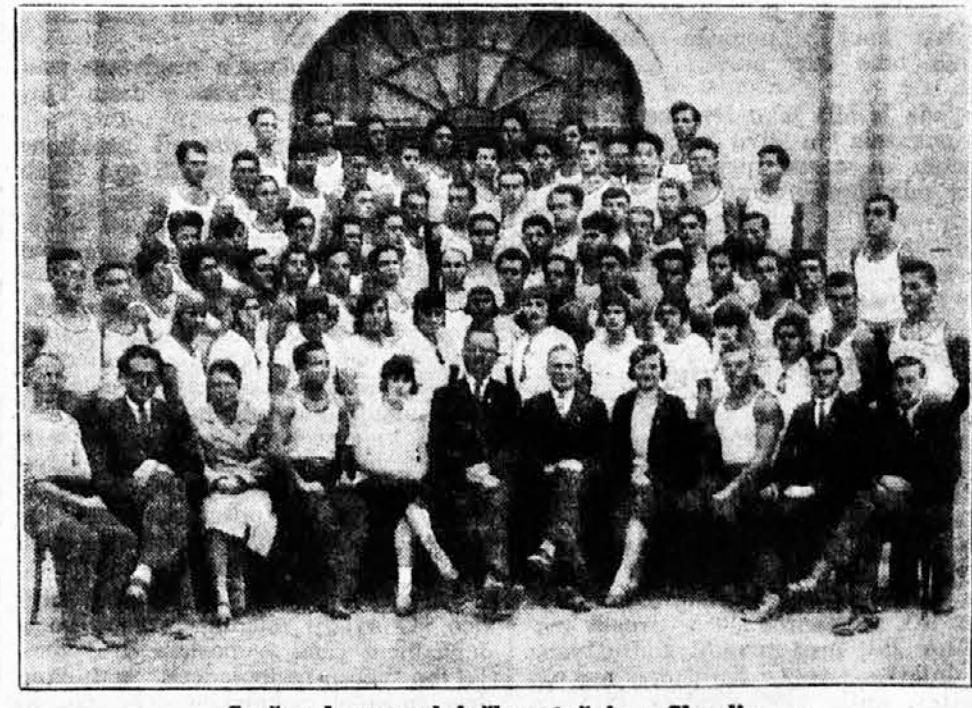
ZUPSKI PREDNJAČKI TEČAJ.

Poseta Nj. Vel. Kralja.

Sokolska župa Skoplje održala je od 15. IX. do 15. X. tečaj za društve prednjake svoje župe. Prema pozivu župe tečajci su bili izabrani po samom društvinu. Tečaj je 15. IX. u 8 sati ujutro otvoril župski starešina br. Duš. Marković i načelnik župe br.

zanatljiskog elementa ovih krajeva. Dne 7. o. m. posetio je tečaj ban Vardarske banovine gosp. Ž. Lazić in teresirajući se o organizaciji i radu u samom tečaju pa je lepim govorom tečajcima izrazio svoje zadovoljstvo i zaželeo mnogo uspeha u radu po društvinu.

Dne 9. o. m. doživeli su tečajci najveće priznanje svoga rada posetom

Na Župskog prednjačkog tečaja u Skoplju

Drag. Kubiček. Tečaj je polazilo 71 tečajnik, od kajih je bilo 11 članica i 60 članova (od tih 56 redovnih slušalaca in 4 vanredna). Bilo je zastupano 28 društava. Nisu bila zastupana društva: Kos, Mitrovica, Kratovo, Uroševac, Vučitrn, Prilep, Prizren, Valandovo, Resan i Debar.

Predavanja su se vršila prema utvrđenom programu svaki dan od 7. do 11. pre podne i od 2. do 6. posle podne u sali ili dvorištu Sokolskog doma. Nedeljom su priredivani izleti u okolinu Skoplja. Predavači su bili brača: D. Marković, D. Kubiček, dr. Nohejli, A. Sokolovski, A. Barbalic, R. Radulović, sestra Vukičević, svi iz Skoplja i savezni prednjak br. R. Ban iz Ljubljane, br. P. Čolić iz Mostara, sestra M. Kubiček iz Karlovca, br. Živčić iz Štipa in br. M. Miletić iz Prizrena. Održana su 204 redovna časa uz više časova izvan programa. Tečajci bili su na hrani in stanu v Sokolskem domu na trošak župe, blagodareći plemenitoj pomoći bana Vardarske banovine gosp. Ž. Lazića in brata D. Frattingama iz New-Yorka. Zdravstveno stanje tečajaca bilo je dobro i rad je tekao normalno in neprekidno. Lekarski nadzor vršili su brača dr. Nohejli in dr. Duš. Stefanović, a pomoč dobiti su tečajci od ovd. Higijenskog zavoda. Nadali se je, da će ovaj tečaj biti od velike koristi, tim pre, što su tečajnici večinom iz trgovackog i

Nj. Veličanstva Kralja. Nj. Veličanstvo Kralj, u pratinji bana Vardarske banovine g. Ž. Lazića, komandanta III. arm. obl. generala g. Nedje, maršala Dvora generala g. Dimitrijevića došao je 10% sati pre podne u sokoljanu. Prisutni tečajci, nastavnici i starešinstvo župe pozdravili su Kralja sa gromkim sokolskim "Zdravo". Nj. Veličanstvo Kralj pristupio je Sokolima i stupio sa pojedinim kursistima in funkcionarima v razgovoru. Na Njegovu želju odvežbali su članovi Erbenov 16torku. Nj. Vel. Kralj izrazil se nastavnicima in vežbačima o njihovem radu vrlo poхvalno i čestito im na uspehu. Posle toga v razgovoru sa kursistima Nj. Veličanstvo Kralj interesovalo se o prilikama i radu društava v župi. U razgovoru so funkcionerima živo se zanimalo za organizaciju kursa u potankostima. Na odlasku, Kralj je ispraven povejan državne himne. Ova Kraljeva poseta, koja je trajala 30 minuta, najveće je priznanje

radi tega, ker se niso mogli nabaviti pravočasno potrebniki. Društva naj ustanove po možnosti zimskosportne odseke ter poskrbe pravočasno za pri-merna letna telovadnišča. To velja posebno za nova društva in ona, ki nimajo svojih domov.

Br. blagajnik prosi društva, naj točneje poravnava svoje obvezne na-pram župi in Savezu. Opozorja, naj društva takoj pošljo proračune za leto 1931., v katere pa naj se vnesejo izdatki za zidanje sokolskih domov, oziroma za druge investicije. Sklene se, da ostane župni porez tudi nadalje 5 Din.

Pri slučajnostih so bili sprejeti nastopni predlogi: Sestavi naj se lutkarški oder, ki bi gostoval v nekaterih društvih, da bi se na ta način lutkarstvo čim uspešnejše propagiralo; po možnosti naj se vrši pozimi drugi štedenški prednjaški tečaj, da pride-mo do večjega števila potrebnih prednjakov; prisili se naj društvene funk-cionarje (osobito imovite) da si nabavijo sokolske kroje ter jih ob danih prilikah tudi nosijo; kako naj bo zastopano Sokolstvo pri raznih svečnosti, naj reši Savez; župni teritorij se razdeli tako, da dobimo poleg že obstoječih okrožij še dve novi, in sicer: prekmursko in varaždinsko; So-kolstvo imej v pogledu plačevanja raznih taks iste pravice kot Rdeči križ.

Seja je bila jako živahnina in stvarna, pokazala je živo zanimanje na-vzmočnih za razna pereča vprašanja. Pred odhodom so izrazili zastopniki željo, da bi se večkrat vršili sestanki društvenih zastopnikov, ker bi se na ta način seznanili med seboj ter po-mogli drug drugemu z nasveti in na-vodili.

R.R.

PROSVETNO DELO.

Ob priliki seje odbora MSZ je podal br. župni prosvetar tudi statistični pregled prosvetnega dela v župi, in sicer za dobo prvih 6 mesecev. Izkazanih je samo 34 društva, to so ona bivšega JSS, ker od novih društev še ni bilo mogoče dobiti potreb-nih podatkov. Sokolskih predavanj je bilo 103, nagovorov 1085, drugih pri-rediv 251, med temi dva društvena prednjaška tečaja. Knjižnice ima 29 društva, knjig 8408, čitalcev 1815, iz-

posojneih je bilo knjig 3720. Dasi so te številke precej visoke, vendar sta-nje prosvete ni popolnoma zadovoljivo. Nekatera društva so v tem oziru jako malo storila, mnogo pa jih je, ki sokolske prosvete ne shvačajo pravilno. Naša naloga je: izoblikovati v zdravih telesih zdراivo sokolsko dušo, in sicer s splošno in sokolsko naobrazo, s poglavljanjem v Tyrševe nauke, zbranjem sokolske ljubezni do bra-ta, jugoslovenskega naroda, domovi-ne in kralja in slednji — veslovan-stvo: to je ono velikansko polje, na katerem se naj udejstvujejo prosvetarji. S priejanjem veselic in iger niso rešili svoje naloge — tam jih čaka ogromno delo. Zavedamo se, da smo šele v začetku dela in bo se mno-go težkoč, a z dobro voljo pojde. Vzemimo si za zgled v tem oziru brate Čehoslovake. V I. slovenski sokol-ski soli leta 1927. je dejal starosta ČOS br. dr. Scheiner, da je preobra-zilo Sokolstvo tekom 60 let popolno-ma češki narod — telesno in duševno — da je to res, smo čutili nedavno, ko so padli strelji v Bazovici: nič manj bolestno niso odjeknili v srca naših severnih bratov kakor pri nas; spon-tano se je vzdignil ves narod, osobito sokolski, ter nas tolažil in nam zagotovljaj svojo zvestobo in ljubezen v teh težkih urah.

Tu se je pokazala predvsem pra-va »zlata sokolska duša« v duhu Tyr-ševih idej.

Najlaže bomo dosegli stavljene cilje, ako bomo posvetili vso skrb vzgoji naše mladine. To smo si sta-vili tudi kot glavno nalogu za letošnje leto na svoj program za proslavo 100letnice Tyrševoga rojstva.

Ako društva v tem pogledu še niso storila vsega potrebnega, naj iz-rabijo sedanj čas, ki je za propagan-dno med šolsko deco najbolj ugoden. Naša mladina mora biti sokolska! V krajih, kjer so srednje šole, naj pri-redijo društva predavanja za dijaštvovo v zmislu odloka min. prosv. br. 9030-2/IV 1930. In ne pozabimo naših va-jencev, iz njih lahko napravimo naše najbolj hvaležne Sokole.

Župna uprava je dala v tisk knjižico »O vzgoji mladine«, ki jo bo v doglednem času razposlala društvo. To bo važen pripomoček vodnikom dece in sploh sokolskim delavcem, ki

ne sme manjkati v nobeni knjižnici. Iz društvenih izkazov je razvidno, da še mnoga društva nimajo predpi-sane miniaturne knjižnice. Naj se knjige takoj nabavijo, zakaj prednjak in prosvetar morata imeti potrebe pripomočke, ako hočeta uspešno izvr-sevati svoje dolžnosti.

Članstvu se naj vcepi s primer-nimi nagovori pravi zmisel za sokol-sko bratstvo, sokolsko disciplino in točnost. Brez teh čednosti si pravega Sokola ne moremo misliti. R. L.

SOKOLSKO DRUŠTVO SREDIŠČE OB DRAVI.

Dne 14. septembra je priredilo Sokolstvo svoj javni nastop, katerega so se udeležila tudi društva Varaždin, Ormož, Čakovec, Donje Lendava in Kotoriba.

Spored je otvorila »Odbojka« med Ormožem in Središčem, ki je pokazala že precejšnjo spremnost obč dnuštev. V kombiniranju pa bi bilo pripraviti še več vaj. Tekma je iz-padla 17:30 v korist Središča. Tako pa končani tekmi je prikorakala na telovadnišče moška deca (Središče), 14 po številu, ter izvajala strunnjo tri sestave prostih vaj br. Vittorija. Kma-lu nate je pod vodstvom sestre Mire Brenčičeve prikorakala ženska deca iz Središča in Ormoža, ki je s svojim številom (52) popolnoma napolnila telovadnišče. Izvajala je dve sestavi prostih vaj z nežno točnostjo in ne-pričakovano enotnostjo.

Nato je sledil ženski naraščaj (14) — pod vodstvom sestre Zlate Praprotnikove — z beograjskimi pro-stimi vajami.

Sledil je moški naraščaj (23) z obveznimi vajami za beograjski zlet pod vodstvom br. Veselka Rudolfa, ki je svoje vaje popolnoma obvladal. Pričakovati pa bi bilo od posameznikov nekoliko večje pazljivosti. Sicer pa je ta točka vzbudila precej odo-bravanja pri občinstvu.

Po kratkem odmoru sta nastopili dve vrsti članov na orodju (drogu in bradij). Na občih orodjih je bilo opaziti precej dobrih telovadcev, ki so obvladali že vrhunske vaje; toda v vezavi posameznih elementov je bilo precej nestreplnosti.

Nato so prikorakale pod vod-stvom sestre načelnice Ele Šinkove

članice (26), ki so izvajale z lepo enotnostjo ter popolno ritmično skladnostjo beograjske vaje ter želes za svoj lep nastop burno odobravljajo.

Sledili so člani (28) s prostimi va-jami pod vodstvom br. Veselka Ru-dolfa, ki niso po svoji izvedbi zaostali za članicami. Med to točko se je oglasila na cesti varaždinska fanfara, kateri je sledilo društvo iz Kotoriba. Strumni Medimurci so kmalu po orodni telovadbi nastopili skladno in enotno s prostimi vajami s palicami ter seljaškimi prostimi vajami. Na-vdušeno odobravljajo gledalcev je bilo največje priznanje za delo tega občnega društva.

Točno ob 17. uri se je zbral sre-diško članstvo k štafetnemu teku na 1000 m. Tekmovala sta dve vrsti. Zmagala je I. vrsta z 2:10:5. Druga vrsta pa ji je sledila z 2:19:4. Ker je to prvi poizkus uvajanja štafetnega teka pri podeželskih sokolskih društvih, smo lahko s tem rezultatom po-polnoma zadovoljni. Pri prihodnjih priliki bi bilo dobro, da bi tekmovali po dve sosednji društvi.

Po programu, katerega je ne-utrudno spremilja središča sokolska godba pod vodstvom svojega dolgoletnega kapelnika br. Kocjana, se je razvila neprisiljena prosta zabava, pri kateri je prišla sokolska deca najbolj na svoj račun. Saj je pod vodstvom br. Vlada Porekarja na odru v Sokol-skem domu izvajala popolnoma ne-prisiljeno igrice s petjem in brez petja ter s tem zabavala ne samo se-be, temveč tudi ostalo občinstvo. Tu se je opazilo, koliko lepih uspehov lahko ima učitelj vadič, ki zna pe-dagoško postopati z deco.

Ob osmi uri zvečer se je vršila v Sokolskem domu akademija, katero so otvorili Varaždinci z »Devetorico«. Točka, katero je Varaždin izvajal pod vodstvom br. Suligoja z lepim, ele-gantnim, ritmično pravilnim podajaj-njem, je vzbudila v gledalcih tako odobravanje, da se je morala ponavljati. Sledile so središča članice z »Ritmično osmico«. Dobro naštudira-na točka je pokazala, da se lahko tudi na deželi uvedejo težje ritmične se-stave. Obe točki je spremiljal na klas-virju br. dr. Milčetić iz Varaždina.

Nato je zaigrala godba tri kon-certne komade, in sicer izvleček iz

Smelanovega »Dalibora«, izvleček iz opere »Zrinjski ter Tirolsko veselo-igro«. Vse tri točke so bile izvajane dobro, z lepo, pravilno interpretacijo.

Nato je mešani zbor zapel pod vodstvom br. Jožeta Čuleka 4 mešane zbole. Tudi te točke so bile izvajane z izvrstno interpretacijo.

S tem je bil obsežen program so-kolskega dela izčrpan. Sokolstvo dru-što pa je pokazalo — in to v prvi vrsti po zaslugu agilnega svojega na-čelnika br. Vittorija — da zna pravilno centru kulturno in telesno vzgoj-jo misijo med narodom v smislu ju-goslovenske misli in Tyrševe ideje.

ŽUPA ZAGREB**SOKOLSKO DRUŠTVO PISAROVINA.**

Treća javna vežba u Pokupskom no-vo osnovanog Sokolskog društva u Pisarovini.

Sokolstvo društvo u Pisarovini priredilo je dana 28. septembra u Po-kupskom svoju treću javnu vežbu, koja je u svakom pogledu, unatoč lo-šeg vremena, dobro uspela.

U 3 sata popodne došao je veći broj Sokola i Sokolica iz Pisarovine pod vodstvom načelnika Šime Jagodića te je prisutno pozdravio načelnik Jagodić te im govorio o važnosti Sokolstva u današnje doba.

Nakon toga održana je javna vežba, na kojoj je nastupilo 78 muški i 56 ženske dece iz Pokupskog i Šišnica, 28 Sokola sa seljačkim vežbama iz Pokupskog i Pisarovine, 12 članica iz Pisarovine i Pokupskog, te napokon članovi iz Pisarovine sa vežbama na ručama.

Sve su vežbe bile dobro izvedene.

Posle javne vežbe nastavilo se za-bavom do kasno u noči.

U ovom mestu je osnovana sokol-ska četa, koja će se u kratko vreme pre-tvoriti u novo Sokolstvo društvo, čim se jedan vežbač vrati sa pred-njačkog kursa, budući imade upisanih već 162 članova.

SLETSKE ZNAČKE

kao i sve vrsti sportske i društvene, emajlirane ili samo tlačene, te

ORDENE I MEDALJE

izradjuje u ukusnoj i najlepšoj izvedbi

GRIESBACH I KNAUS

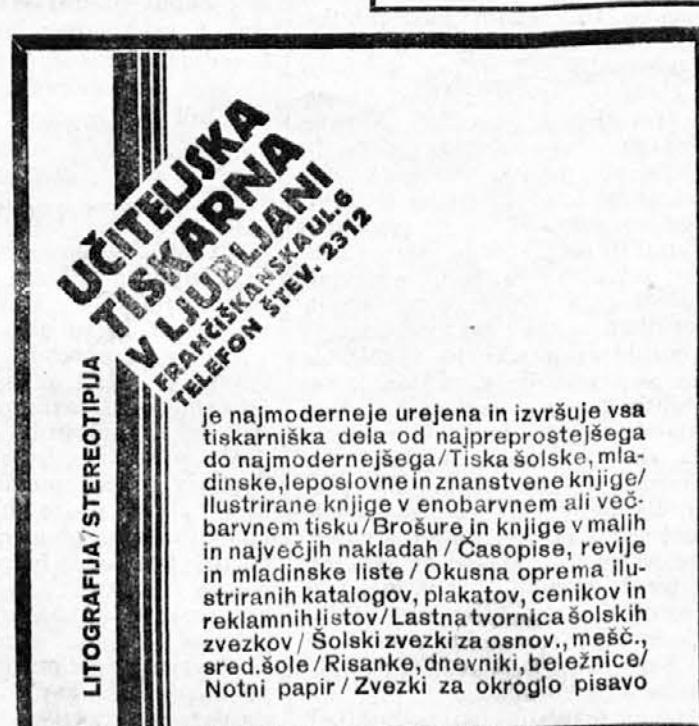
Tvornica zlatne i srebrne robe, sportskih i društvenih znakova
ZAGREB, ILLICA BR. 17 (DVORIŠTE)

Posojilnica v Mariboru

Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z o. p. ● Telefon štev. 108

Narodni dom

Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5%, proti odgovedi na 3 mesece po 7%. Daje posojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%. Stanje hranilnih vlog nad Din 80,000.000—, rezervnih zakladov nad Din 5,000.000—.

Tambure

najbolje, sremskog in Farkaševog sistema preporuča poznata in največa radnja

J. Vardian, Sisak 5
(SAVSKA BANOVINA)

Veliči cijenik za slikama na zahtjev Šaljem svakome badatu
Sokolska društva dobivaju popust
Odlikovan zlatnom kolajnom i diplomom

INDUSTRIJA SOKOLSKIH POTREPŠTINA**BRANKO PALČIĆ****CENTRALA ZAGREB****ULICA KRALICE MARIE 6**

Dobavljač Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije
Jugoslavija
Brzojavni naslov: Trikotaža Zagreb
Telefon br. 26-77

FILIJALA BEOGRAD**Balkanska 28, Hotel Prag****Izvozna banka, pasz**

Izrađujem sve vrste sokol-skih potrepština za javni i izletni nastup društv-a, članica i djece tačno po propisu SKJ. Nadalje preporučan se bradi za izradbu najmodernijih ci-vilnih odijela, koja po najnovijem krovu izradu-ju u vlastitoj radionicu.

Telefon 2341

Bratski društvo 10% popusta

Poštovanje točna in solidna.

Cene brez konkurenčne.

TELEFON 2341

Bratski društvo 10% popusta

Poštovanje točna in solidna.

Cene brez konkurenčne.

TELEFON 2341

Bratski društvo 10% popusta

Poštovanje točna in solidna.

Cene brez konkurenčne.

TELEFON 2341

Bratski društvo 10% popusta

Poštovanje točna in solidna.

Cene brez konkurenčne.

TELEFON 2341

Bratski društvo 10% popusta

Poštovanje točna in solidna.

Cene brez konkurenčne.

TELEFON 2341

Bratski društvo 10% popusta